

Miljödom: Brygga på Bergön förbjuds – Gör om och gör rätt!

Publicerat 2022-03-15

Länsstyrelsen gjorde fel när den godtog den *anmälan* om anläggande av brygga vid Bergön i S:t Anna som fastighetsägaren lämnade in i juni 2020. Fiskerättsinnehavaren till det berörda vattnet hade protesterat mot brygganläggningen men Länsstyrelsen menade att fiskerätten inte gjorde att bryggan krävde *tillstånd*. Det räckte med *anmälan* tyckte Länsstyrelsen men Mark och miljödomstolen i Växjö var av annan mening när de avkunnade sin dom 24 februari: länsstyrelsens beslut undanröjs, fastighetsägaren förbjuds att anlägga bryggan och föreläggs att ansöka om *tillstånd*.

Bryggan som domstolen förbjudit fastighetsägaren att anlägga ligger sedan flera år redan på Bergön om än provisoriskt fastlagd i berget.
Foto: Lotta Lanne

När Aspöja Fastigheter AB 2018 ansökte om strandskyddsdispens för en brygganläggning på Bergöns västra sida ansåg bolaget att det vare sig behövde lämna in en *anmälan* eller en *ansökan om tillstånd* för vattenverksamhet. "Vi anser att det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas", skrev bolaget i anslutning till sin ansökan om strandskyddsdispens och hävdade även att "land äger vatten". Egentligen ansåg bolaget att det inte ens behövdes strandskyddsdispens eftersom det bara var en tidsfråga och en formalitet innan ön med den nedlagda kustartillerianläggningen skulle bli klassad som lantbruksfastighet. Därmed skulle det "areella undantaget" från kravet på strandskyddsdispens i Miljöbalken gälla, eftersom ägaren påstod sig ha "betydande inkomster" från det restaureringsprogram som genomfördes på ön. (drygt 30 000:-/år i miljöersättning enligt Länsstyrelsens beslut).

Strandskyddsdispens beviljades och Länsstyrelsen sa OK

Eftersom ön fortfarande var betecknad som "specialenhet" i oktober 2018 ansökte Aspöja Fastigheter ändå om strandskyddsdispens, vilket Söderköpings kommun också beviljade. I enlighet med gällande bestämmelser överprövade Länsstyrelsen kommunens strandskyddsdispens och fann kommunens beslut helt OK. När bolaget sommaren 2020 sedan lämnade in en *anmälan* om vattenverksamhet till Länsstyrelsen hade de inget att invända. De hade då begärt in fiskerättsinnehavarens synpunkter och fått svaret att det aktuella vattenområdet är av stor betydelse för honom och att nätfiske kommer att bli omöjligt med tanke på all planerad båttrafik. Länsstyrelsen bedömde å sin sida att det skulle bli en mycket liten del av fiskerättsområdet som påverkades och att fiskerättsfrågan inte krävde en ansökan om *tillstånd* för brygganläggningen – det räckte med en *anmälan* beslöt Länsstyrelsen i september 2020.

Det är Norrköpings kommuns skrotade flytbrygga från Beckmansviken i Arkösund som sedan årtal ligger vid Bergön och läcker frigolit ut i sjön. Den skyddande betongen

runt flytkropparna är bitvis skadad och frigoliten ligger öppen för väder, vind och vinteris. Foto: Lotta Lanne

”Bolaget kan inte anses ha fullständig äganderätt över vattenområdet”

Men Länsstyrelsens beslut överklagades till Mark- och miljödomstolen i Växjö, dels av fiskerättsinnehavaren, dels av en yrkesfiskare som arrenderar andra fiskevatten runt Bergön och slutligen även av Östergötlands Fiskareförbund.

Fiskareförbundet var framför allt angelägna om att principfrågan prövades, dvs. vilket skydd finns det idag för de fiskevattensrättigheter som vid laga skifte 1903 fördelades på de olika skärgårdshemmanen. Hittills har rätten till mark och fiskevatten haft samma tyngd, påpekade Fiskareförbundet, men det verkar både kommun och länsstyrelse nu ha glömt och det kan få konsekvenser för många skärgårdshemman.

Någon djupare prövning av den principfrågan har Miljödomstolen inte gjort men konstaterar ändå att bolaget inte ”kan anses ha fullständig äganderätt över vattenområdet” vid Bergön. Fiskareförbundets överklagande avvisades av domstolen med motiveringen att Fiskareförbundet inte uppfyller alla krav som ställs på de organisationer som har rätt att överklaga beslut som grundas på Miljöbalken. Den rätten tillkommer enbart ideella föreningar med huvudsakligt miljö- eller naturskyddsintresse, som funnits i minst tre år, har minst 100 medlemmar eller på annat sätt kan visa att de har allmänheten stöd.

Länsstyrelsens hantering av bryggärendet inte tillräcklig

Däremot prövade domstolen Länsstyrelsens hantering av ärendet om bryggorna på Bergön (Det handlar om tre bryggor som skulle läggas ut i U-form) och fann att den var fel. En förutsättning för att nöja sig med en **anmälan** är att vattenverksamheten i fråga ”inte har någon påverkan av betydelse på närliggande fastigheter och att denna påverkan inte är föremål för tvist.” Domstolen fann att fiskerättsinnehavarens invändningar INTE är ”uppenbart obefogade” och därmed hade inte Länsstyrelsen rätt att hantera frågan om Bergöns bryggor som ett enkelt **anmälningsärende** – de borde ha krävt en **tillståndsansökan**. Och därmed upphävs nu länsstyrelsens beslut och Aspöja Fastigheter förbjuds att anlägga bryggan och föreläggs att ansöka om **tillstånd** enligt 11 kapitlet, 9:e paragrafen i Miljöbalken.

Uppe på ön väntade bryggvirket förra sommaren på Miljödomstolens avgörande. Den 24 februari i år kom det och innebär att virket måste ligga kvar ännu en tid eftersom domstolen förelagt Aspöja fastigheter att ansöka om tillstånd innan någon brygga läggs på annans fiskevatten. Foto: Lotta Lanne

Otillåten brygga ligger sedan årtal och läcker frigolit

Under flera år – medan kommun, länsstyrelse och domstol har fattat beslut, överprövat och beslutat igen – har emellertid en flytbrygga legat där på Bergöns västsida – en av Norrköpings kommuns gamla

utrangerade bryggor från Beckmansviken i Arkösund, som på okända vägar har hamnat på Bergön. (Norrköpings kommun har aldrig berättat hur det gick till trots att de fått frågan men det KAN finnas något samband med att det Stockholmsföretag, som Norrköping då hade anlitat för skötseln av bl a båtplatserna i Beckmansviken, har samma ägare som Aspöja Fastigheter...). Bryggan är bara provisoriskt fastsatt och inte förankrad på det sätt som Aspöja Fastigheter hade planerat.

Flytbryggan skrotades för att den var gammal och sliten och behövde bytas ut. Men nu ligger den ändå där sedan åratals och läcker frigolit ut i den arma Östersjön, som inte behöver en enda plastbit till. Betonghöljet kring frigoliten i flytelementen är skadat och frigoliten ligger bitvis öppen för vind, vatten och is.

Vem tar ansvar för det som händer/inte händer?

Vem är ansvarig? Norrköpings kommun som släppte iväg sin gamla skruttiga flytbrygga på nya okända äventyr? (i vilket vatten trodde de att den skulle ligga) Länsstyrelsen som inte prövade ärendet lagenligt? Söderköpings kommun som dels beviljade strandskyddsdispens för bryggorna, dels är ansvarig för att bedriva tillsyn enligt Miljöbalken men inte ser till att ha tillräckliga resurser för att klara det? (de har anmällda tillsynsärenden som de inte haft tid att befatta sig med sedan augusti 2020). Aspöja Fastigheter AB som lagt dit bryggorna? Bolaget har för sin del, redan 2018 i samband med ansökan om strandskyddsdispens, i en skrivelse till kommunen försäkrat att bolaget tar ansvar för bedömningen att "ej någon anmälnings- eller tillståndsplikt gäller [...] och de är medvetna om och accepterar att om det kan anses att skada uppstår för det allmänna eller enskilda att LST (länsstyrelsen) är tillsynsmyndighet och kan vidta tillsynsåtgärder och ställa krav på rättelse". Men det gjorde aldrig länsstyrelsen...